

## FYLKESTINGSSAK

| Saksnummer | Utvalg/komite                      | Dato       |
|------------|------------------------------------|------------|
| 324/2024   | Fylkesrådet                        | 15.11.2024 |
| 154/2024   | Fylkestinget                       | 09.12.2024 |
|            | Komite for utdanning og kompetanse | 09.12.2024 |

### **Høring - Forslag til endringer i integreringsloven og tilhørende forskrifter om økt arbeidsretting og formell opplæring i introduksjonsprogrammet mv.**

#### **Sammendrag**

Arbeids- og inkluderingsdepartementet har foreslått endringer i integreringsloven for å styrke arbeidsrettingen og formell opplæring i introduksjonsprogrammet. Hovedmålene med lovendringene er å kvalifisere flere flyktninger for arbeidslivet eller videregående opplæring. Blant de viktigste forslagene er utvidet målgruppe for introduksjonsprogrammet (inkludert personer over 55 år), nye krav om arbeidsrettede tiltak (minst 15 timer per uke etter en bestemt periode), og tilpasning av programtiden basert på deltakerens utdanningsnivå. Videre innebærer forslaget et utvidet tilsynsansvar for fylkeskommunene og regulering av kommunenes samordningsansvar for introduksjonsprogrammene.

Endringene omfatter også opphevelse av midlertidige regler for personer med kollektiv beskyttelse, med forslag om at disse nå skal omfattes av det ordinære regelverket. Lovforslaget legger opp til en mer begrenset innhenting av kompetanseopplysninger før bosetting, med full kartlegging først etter bosetting. Fylkeskommunene oppfordres til å gi innspill på de økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget.

#### **Bakgrunn**

Revideringen av integreringsloven har som hovedformål å forbedre integreringstiltakene gjennom nødvendige justeringer basert på evalueringer, nye behov, og erfaringer fra den økte ankomsten av flyktninger, spesielt fra Ukraina. Integreringsloven, som ble innført for å erstatte introduksjonsloven fra 2003, trådte i kraft i 2021 og ble supplert med midlertidige regler i 2022 (kapittel 6A og forskrift 8A) for å håndtere den høye tilstrømningen av flyktninger. En følgeevaluering av lovverket har avdekket behovet for justeringer for å lette kommunenes og fylkeskommunenes arbeid og bedre tilpasse programtilbudet.

Hovedmålene med revisjonen er å styrke arbeidsretting, utvide målgruppen for programtilbud, og sikre at flere deltakere med lavere utdanningsnivå får mulighet til å fullføre videregående opplæring eller yrkesopplæring. Videre er det ønskelig å klargjøre tilsynsansvaret for fylkeskommunene, og skape et enklere regelverk som gir større fleksibilitet til å håndtere svingninger i ankomstene. Anbefalingene fra OECD, samt

erfaringene fra ankomstene av ukrainske flyktninger, understreker behovet for endringer i regelverket for å oppnå en mer effektiv bosettingsprosess og økt bruk av realkompetansevurdering i kvalifisering.

Integreringsloven legger til rette for at introduksjonsprogrammets slutt mål tilpasses hver deltakers behov og ferdigheter. Kravet til norskopplæring er endret fra et fast antall timer til et minimumsnivå i språkferdigheter, og deltakerne har rett og plikt til kompetansekartlegging for å lette overgangen til jobb eller utdanning. Fylkeskommunen har ansvar for det regionale integreringsarbeidet, inkludert å utarbeide planer for kvalifisering, anbefale bosetting av flyktninger i kommunene, og tilby karriereveiledning og opplæring i norsk og samfunnskunnskap for flyktninger i videregåendeopplæring.

### **Problemstilling**

Hvordan vil de foreslåtte endringene i integreringsloven påvirke Nordland fylkeskommunes rolle som samfunnsutvikler og det regionale ansvaret for integrering? Det er viktig å undersøke hvordan endringene i lovverket, inkludert styrkingen av arbeidsretting og tilpasning av målgruppen for integreringsprogrammer, vil bidra til å forbedre integreringen av flyktninger som bosetter seg i Nordland. Videre er det nødvendig å vurdere hvilke spesifikke effekter disse endringene vil ha på kommunene, med særlig søkelys på distriktskommunene, når det gjelder deres evne til å tilpasse seg de nye kravene og opprettholde effektive integreringstiltak.

I tillegg må de økonomiske konsekvensene av endringene vurderes, både for fylkeskommunen og kommunene, inkludert ressursbehov, tilsynsansvar og kostnader knyttet til implementering av tiltak. Det er også essensielt å analysere hvordan endringene vil påvirke deltakernes muligheter for kvalifisering, utdanning og arbeid, samt hvordan disse tiltakene kan bidra til en mer inkluderende og bærekraftig samfunnsutvikling i Nordland.

Til slutt er det avgjørende å vurdere hvordan fylkeskommunen, som samfunnsutvikler, kan bidra til at endringene i integreringsloven blir gjennomført på en måte som møter lokale behov og utfordringer.

### **Drøfting**

I lys av den foreslåtte revisjonen av integreringsloven, er det viktig å vurdere hvordan endringene vil påvirke Nordland fylkeskommune som samfunnsutvikler og ansvarlig for integrering. En av de mest markante endringene er utvidelsen av introduksjonsprogrammet til å inkludere personer i alderen 55–60 år. Dette tiltaket har som mål å kvalifisere en gruppe som tidligere ikke har hatt rett til introduksjonsprogrammet, og som ofte står i fare for å bli marginalisert i arbeidsmarkedet. Ved å tilby disse individene tilgang til introduksjonsstønad og integreringstiltak, kan næringslivet aktivt bidra til å utnytte deres arbeidskraft, noe som er spesielt relevant i distriktene hvor arbeidskraften er en kritisk ressurs. Dette vil ikke bare fremme deltakelse i arbeidslivet, men også bidra til å redusere regionale forskjeller i integreringstilbud, da noen kommuner allerede gir denne gruppen et tilbud.

Det vurderes nå å redusere antallet obligatoriske elementer i introduksjonsprogrammet for deltakere med videregående eller høyere utdanning. Fylkeskommunen støtter dette forslaget, da det gir rom for å prioritere arbeidsrettede tiltak. Mange i denne gruppen har allerede gode forutsetninger for å håndtere migrasjonsprosessen og orientere seg i det norske samfunnet raskere enn dem med lavere utdanning. Ved å gi disse deltakerne større fleksibilitet til å fokusere på arbeidskvalifisering, kan de lettere styrkes i overgangen til jobbmarkedet.

For deltakere uten videregående opplæring er det foreslått å utvide programtiden til fire år, med mulighet for ett års forlengelse. Noe som kan gi flere muligheter til å oppnå formell kompetanse. I lys av det lave utdanningsnivået blant mange deltakere er denne endringen avgjørende for å sikre at de kan fullføre sin utdanning uten press fra økonomiske bekymringer. Det er derfor en nødvendighet å sikre at introduksjonsstøtten opprettholdes gjennom store deler av opplæringsløpet, slik at deltakerne kan sette søkelys på læring og kvalifisering.

Nordland fylkeskommune støtter intensjonen om å bruke realkompetansevurdering aktivt ved utarbeidelsen av introduksjonsplaner for deltakere som sikter mot videregående opplæring. Samtidig er det viktig å være bevisst på utfordringene knyttet til et økt behov for slike vurderinger. Fylkeskommunen har erfart at infrastrukturen for realkompetansevurdering er utilstrekkelig både lokalt og nasjonalt. For å møte dette behovet, må kapasiteten til å gjennomføre realkompetansevurderinger styrkes, inkludert økt bruk av tolker for å overkomme språkbarrierer. Dette vil kreve tid og ressurser, og fylkeskommunen ser behov for å sikre dette gjennom et tett samarbeid med staten.

Opphevelsen av midlertidige regler for kompetansekartlegging og karriereveiledning gir muligheter for en mer stabil lovgivning. Fylkeskommunen ønsker fleksibilitet i organiseringen av karriereveiledning for å kunne tilpasse tilbudet til lokale behov, spesielt i perioder med høy innvandring. Det er avgjørende at karriereveiledningen er tilgjengelig, og at den kan tilpasses de spesifikke situasjonene som oppstår i fylket.

Departementet foreslår å oppheve de midlertidige reglene for kompetansekartlegging og karriereveiledning i integreringsloven, samt å fjerne de midlertidige reglene for introduksjonsprogrammet og tilknyttede bestemmelser i integreringsforskriften. I dag anerkjenner integreringsforskriften at personer med fullført videregående opplæring fra Ukraina anses å ha utdanning på videregående nivå, selv om de ikke oppfyller kravene for høyere utdanning. Departementet ønsker å videreføre dette unntaket, men flytte det til forskriften.

Nordland fylkeskommune støtter departementets vurderinger om de foreslåtte reguleringene i den ordinære lovgivningen. Mange av tilpasningene fra den midlertidige lovgivningen er nå integrert i den faste loven, noe som fremmer likhet for alle flyktninger. Det er erfart at loven om retten, og ikke plikten, til å delta i introduksjonsprogrammet eller få karriereveiledning ikke har resultert i en nedgang i antallet deltakere i introduksjonsprogrammet eller omfanget av karriereveiledning, som var intensjonen bak den midlertidige lovgivningen.

Det er positivt at det nå etableres et mer stabilt lovverk å forholde seg til. Nordland fylkeskommune understreker viktigheten av at fylkeskommunene fortsatt har fleksibilitet til å organisere karriereveiledningen basert på lokale behov. I perioder med høy innvandring er det avgjørende å kunne tilby karriereveiledning i grupper der dette er hensiktsmessig.

Det er imidlertid uklart om kravet om at karriereveiledning skal gjennomføres innen tre måneder etter bosetting fortsatt er gjeldende, og det er usikkert om denne veiledningen skal finne sted før vedtak om introduksjonsprogrammet. Disse spørsmålene er viktige å avklare, da de kan legge betydelig press på karriereveiledningen i fylkeskommunene, særlig i perioder med høy bosetting.

Karrieresentrene i Nordland rapporterer at tre-månedersfristen for karriereveiledning oppleves som kunstig og urealistisk. Erfaringene viser at mange av flyktningene ikke er klare for karriereveiledning så kort tid etter bosetting, og derfor har behov for at

karriereveiledningen utsettes til et senere tidspunkt.

Nordland fylkeskommune støtter forslaget om å utvide statsforvalterens tilsynsmyndighet til også å omfatte fylkeskommunens oppgaver etter integreringsloven. Det er viktig at denne utvidelsen inkluderer veiledning, da dette vil bidra til en mer ensartet praksis og redusere risikoen for vilkårlige forskjeller mellom deltakerne. Fylkeskommunene har fått mange oppgaver både på strategisk og operativt nivå, og hvordan dette ansvaret forvaltes, påvirker tjenestetilbudet på individnivå. Derfor er det nødvendig at fylkeskommunens oppgaver innen integrering også omfattes av tilsyn fra statsforvalteren, slik at kvaliteten og effektiviteten i tjenestene kan sikres.

### **Medvirkning**

Saken er sendt ut til medvirkning for en kommentarrunde.

### **Fylkesrådets vurdering**

Fylkesrådet har vurdert forslagene til endringer i integreringsloven og deres potensielle konsekvenser for fylkeskommunens rolle i integrering og samfunnsutvikling. Fylkesrådet støtter fullt ut målene om å styrke arbeidsrettede tiltak og utvide programtilbudet til flere, spesielt personer med lavere utdanningsnivå. Dette er avgjørende for å fremme selvforsørgelse og integrasjon i lokalsamfunnene i Nordland, som vi anser som en viktig del av vår felles fremtid.

Fylkesrådet ser positivt på forslaget om å inkludere 55–60-åringer i introduksjonsprogrammet. Dette vil ikke bare bidra til bedre integrering, men også utnytte en verdifull arbeidsressurs, spesielt i våre distriktskommuner som har behov for arbeidskraft. Videre mener fylkesrådet at utvidelsen av introduksjonsprogrammet til fire år, med mulighet for forlengelse for deltakere uten videregående utdanning, er en nødvendig investering. Denne endringen vil gi deltakerne langt bedre muligheter til å kvalifisere seg for arbeidsmarkedet.

Realkompetansevurdering er en viktig ordning som bør benyttes aktivt blant deltakerne i introduksjonsprogrammet. Fylkesrådet erkjenner imidlertid at dagens kapasitet er begrenset, og det er derfor avgjørende at staten bidrar med ressurser til både infrastruktur og kompetanseutvikling.

Fylkesrådet ønsker også å uttrykke sin skepsis til forslaget om å redusere foreldreveiledning for deltakere i introduksjonsprogrammet med høyere utdanning. Å mestre foreldrerollen i en ny kultur er viktig uavhengig av utdanningsnivå, og foreldreveiledning er et sentralt tiltak i regjeringens handlingsplan mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold. Fylkesrådet mener det er essensielt å opprettholde denne delen av introduksjonsprogrammet for å sikre at alle foreldre får den støtten de trenger for å navigere i det norske samfunnet.

Fylkesrådet støtter også integreringen av midlertidige tilpasninger i lovverket og utvidelsen av statsforvalterens tilsynsmyndighet til fylkeskommunenes oppgaver. Dette vil gi større stabilitet og sikre en enhetlig praksis i hele fylket. Økt ansvar og lengre programperioder forutsetter imidlertid statlig finansiering for å opprettholde kvaliteten på tjenestene, særlig i distriktene som ofte har begrensede ressurser.

Fylkesrådet i Nordland stiller seg derfor positivt til endringene i integreringsloven. Disse endringene vil støtte en fleksibel, arbeidsrettet integrering tilpasset ulike behov. Vi understreker at statlig finansiering er nødvendig for å sikre en bærekraftig oppfyllelse av fylkeskommunens utvidede ansvar. Dette vil ikke bare fremme bedre samfunnsdeltakelse,

men også styrke Nordlands posisjon som en sentral aktør i samfunnsutviklingen.

### **Konsekvenser for Nordland fylkeskommune**

Foreslåtte endringer i loven kan få betydelige økonomiske konsekvenser for Nordland fylkeskommune. Den nye innrettingen av karriereveiledningen kan legge ekstra press på karrieresentrene i fylket, noe som kan medføre behov for nye ansettelser. Tilsvarende gjelder for den foreslåtte endringen som omhandler økt bruk av realkompetansevurdering for deltakere i introduksjonsprogrammet. I tillegg vil utvidet tilsyn med fylkeskommunens integreringsoppgaver sannsynligvis kreve ytterligere ressurser fra fylkeskommunen.

### **Andre konsekvenser**

Endringene er vurdert i forhold til flere faktorer, inkludert miljø og klima, folkehelse, universell utforming, bygningsmessige forhold og samfunnsansvar ved anskaffelser. Det er imidlertid konkludert med at de foreslåtte endringene ikke vil ha negative konsekvenser innen noen av disse områdene.

Det understrekes at vurderingene er i tråd med vedtaket i fylkesting-sak 64-2017, punkt 2, hvor det fremheves at eventuell påvirkning på folkehelsen skal inkluderes i konsekvensvurderingene for alle relevante politiske saker og ved tildeling av tilskudd.

### **Fylkesrådets innstilling til vedtak:**

1. Nordland fylkesting støtter forslaget om å inkludere personer i alderen 55–60 år i introduksjonsprogrammet, slik at de får tilgang til arbeidsrettet kvalifisering uavhengig av bosted, og deres arbeidskraft kan bidra til samfunnet.
2. Nordland fylkesting støtter forslaget om å redusere obligatoriske elementer som livsmestring i introduksjonsprogrammet for deltakere med videregående eller høyere utdanning, slik at arbeidsrettede tiltak kan prioriteres. Samtidig anbefales det at foreldreveiledning opprettholdes uendret for alle deltakere, uavhengig av utdanningsnivå, for å styrke foreldrekompetanse og forebygge negativ sosial kontroll.
3. Nordland fylkesting støtter forslaget om å utvide introduksjonsprogrammet til fire år, med mulighet for ett års forlengelse, for deltakere uten videregående opplæring. Dette vil lettere gi flere mulighet til å oppnå formell kompetanse som en del av introduksjonsprogrammet.
4. Nordland fylkesting støtter behovet for tidlig realkompetansevurdering i introduksjonsprogrammet, men påpeker at fylkeskommunene trenger tilstrekkelige ressurser og infrastruktur, inkludert fagkonsulenter og tolker, for å kunne oppfylle intensjoner i lovforslaget.
5. Nordland fylkesting støtter oppheving av midlertidige regler i integreringsloven og overføring av enkelte bestemmelser til ordinær lov. Fylkestinget understreker behovet for fleksibilitet i organiseringen av karriereveiledningen, slik at fylkeskommunene kan tilpasse tilbudet til lokale forhold og perioder med høy innvandring.
6. Nordland fylkesting støtter utvidelsen av statsforvalterens tilsynsmyndighet til å inkludere fylkeskommunens oppgaver etter integreringsloven for å fremme en enhetlig praksis og redusere vilkårlige forskjeller.
7. Nordland fylkesting påpeker behovet for statlig finansiering til fylkeskommunene for å ivareta nye og utvidede oppgaver uten at kvaliteten på tjenestene reduseres.

Bodø den 15.11.2024

Svein Øien Eggesvik  
fylkesrådsleder  
sign

Joakim Sennesvik  
fylkesråd for utdanning og kompetanse  
sign

## **15.11.2024 Fylkesrådet**

### **Votering i Fylkesrådet**

Enstemmig

### **Innstilling fra Fylkesrådet**

Fylkesrådets innstilling enstemmig vedtatt.

## **09.12.2024 Fylkestinget**

### **Utdanning og kompetansekomiteens innstilling ble lagt fram av saksordfører Odin Rønning, Fremskrittspartiet:**

1. Nordland fylkesting støtter forslaget om å inkludere personer i alderen 55–60 år i introduksjonsprogrammet, slik at de får tilgang til arbeidsrettet kvalifisering uavhengig av bosted, og deres arbeidskraft kan bidra til samfunnet.
2. Nordland fylkesting støtter forslaget om å redusere obligatoriske elementer som livsmestring i introduksjonsprogrammet for deltakere med videregående eller høyere utdanning, slik at arbeidsrettede tiltak kan prioriteres. Samtidig anbefales det at foreldreveiledning opprettholdes uendret for alle deltakere, uavhengig av utdanningsnivå, for å styrke foreldrekompetanse og forebygge negativ sosial kontroll.
3. Nordland fylkesting støtter forslaget om å utvide introduksjonsprogrammet til fire år, med mulighet for ett års forlengelse, for deltakere uten videregående opplæring. Dette vil lettere gi flere mulighet til å oppnå formell kompetanse som en del av introduksjonsprogrammet.
4. Nordland fylkesting støtter behovet for tidlig realkompetansevurdering i introduksjonsprogrammet, men påpeker at fylkeskommunene trenger tilstrekkelige ressurser og infrastruktur, inkludert fagkonsulenter og tolker, for å kunne oppfylle intensjoner i lovforslaget.
5. Nordland fylkesting støtter oppheving av midlertidige regler i integreringsloven og overføring av enkelte bestemmelser til ordinær lov. Fylkestinget understreker behovet for fleksibilitet i organiseringen av karriereveiledningen, slik at fylkeskommunene kan tilpasse tilbudet til lokale forhold og perioder med høy innvandring
6. Nordland fylkesting støtter utvidelsen av statsforvalterens tilsynsmyndighet til å

inkludere fylkeskommunens oppgaver etter integreringsloven for å fremme en enhetlig praksis og redusere vilkårlige forskjeller.

7. Nordland fylkesting påpeker behovet for statlig finansiering til fylkeskommunene for å ivareta nye og utvidede oppgaver uten at kvaliteten på tjenestene reduseres.
8. Nordland fylkesting ber staten sikre støtte til frivillige organisasjoner som bidrar til integrering, gjennom en målrettet søknadsordning som sikrer krav til måloppnåelse og gir mer forutsigbarhet.

## **Votering i plenum**

Utdanning og kompetansekomiteens innstilling vedtatt med 42 stemmer (11 Arbeiderpartiet, 11 Høyre, 6 Fremskrittspartiet, 5 Senterpartiet, 4 SV-Sosialistisk Venstreparti, 1 Industri- og Næringspartiet, 1 Venstre, 1 Miljøpartiet De Grønne, 1 Kristelig Folkeparti, 1 Uavhengig) mot 2 stemmer (2 Rødt).

### **Permission**

Synne Høyforsslett Bjørnbæk, Rødt

## **FT 154/2024**

### **Vedtak**

1. Nordland fylkesting støtter forslaget om å inkludere personer i alderen 55–60 år i introduksjonsprogrammet, slik at de får tilgang til arbeidsrettet kvalifisering uavhengig av bosted, og deres arbeidskraft kan bidra til samfunnet.
2. Nordland fylkesting støtter forslaget om å redusere obligatoriske elementer som livsmestring i introduksjonsprogrammet for deltakere med videregående eller høyere utdanning, slik at arbeidsrettede tiltak kan prioriteres. Samtidig anbefales det at foreldreveiledning opprettholdes uendret for alle deltakere, uavhengig av utdanningsnivå, for å styrke foreldrekompetanse og forebygge negativ sosial kontroll.
3. Nordland fylkesting støtter forslaget om å utvide introduksjonsprogrammet til fire år, med mulighet for ett års forlengelse, for deltakere uten videregående opplæring. Dette vil lettere gi flere mulighet til å oppnå formell kompetanse som en del av introduksjonsprogrammet.
4. Nordland fylkesting støtter behovet for tidlig realkompetansevurdering i introduksjonsprogrammet, men påpeker at fylkeskommunene trenger tilstrekkelige ressurser og infrastruktur, inkludert fagkonsulenter og tolker, for å kunne oppfylle intensjoner i lovforslaget.
5. Nordland fylkesting støtter oppheving av midlertidige regler i integreringsloven og overføring av enkelte bestemmelser til ordinær lov. Fylkestinget understreker behovet for fleksibilitet i organiseringen av karriereveiledningen, slik at fylkeskommunene kan tilpasse tilbudet til lokale forhold og perioder med høy innvandring

6. Nordland fylkeeting støtter utvidelsen av statsforvalterens tilsynsmyndighet til å inkludere fylkeskommunens oppgaver etter integreringsloven for å fremme en enhetlig praksis og redusere vilkårlige forskjeller.
7. Nordland fylkeeting påpeker behovet for statlig finansiering til fylkeskommunene for å ivareta nye og utvidede oppgaver uten at kvaliteten på tjenestene reduseres.
8. Nordland fylkeeting ber staten sikre støtte til frivillige organisasjoner som bidrar til integrering, gjennom en målrettet søknadsordning som sikrer krav til måloppnåelse og gir mer forutsigbarhet.

## Vedlegg

| <b>Tittel</b>                                                                                                                                                                 | <b>DokID</b> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|
| Høringsnotat om endringer i integreringsloven og tilhørende forskrifter om økt arbeidsretting og formell opplæring i introduksjonsprogrammet mv.                              | 1325091      |
| Høring - forslag til endringer i integreringsloven og tilhørende forskrifter om økt arbeidsretting og formell opplæring i introduksjonsprogrammet mv. Høringsfrist 09.12.2024 | 1325089      |
| Innspill fra Skolenes landsforbund - LO                                                                                                                                       | 1426478      |
| Innspill fra Nordland eldreråd                                                                                                                                                | 1429030      |
| Innspill fra Ungdommens fylkesråd                                                                                                                                             | 1432105      |